

BELLE TEN

Cilt : XLV

OCAK 1981

Sayı : 177

ÖNSÖZ

ENVER ZİYA KARAL

Türk ulusu bugün büyük bir adamın 100 üncü doğum yılı sınırları içine girmiş bulunuyor. O, 1881'de Selanik'te doğduğu sıralarda dünya ve Türkiye büyük bir bunalım geçirmekte idi; Rusya'da ve Amerika'da devlet başkanları öldürülüyor, Güney Amerika'da iki devlet arasında savaş sürüyor, İngiltere ile İrlanda arasında yıllarca sürecek bir anlaşmazlık aşaması geliyordu. Bu olaylar yanında her ulusun kendi sınırları içinde bunalımları da vardı.

Türkiye'ye gelince; tarihinin karanlık günlerini yaşamaya başlamıştı. İmparatorluk sarsılma devrinden çözülme devresine girmişti. İsyanlar ve savaşlar sonunda büyük eyaletler bağımsız devletler meydana getirmek için Osmanlı egemenliğinden ayrılmakta idi. Bu olaylarla Türk'ün onuru zedeleniyor, dünyada itibarı kırılıyordu. Hatta sonunun yakın olduğu konusunda da dünya basınında yazılara rastlanmakta idi; Bütün bu olaylar Türkleri, bir ruh hastalığına yakalanmış olarak kötümserliğe ve ümitsizliğe götürüyordu. Kurtuluş ve gelecek için tek güven bir kurtarıcının çıkmasına bağlıyordu.

Atatürk böyle bir atmosferde doğdu. Doğuşunda bir kurtarıcının dünyaya geldiğini işaret eden herhangi bir mucize belirmedi. 20 inci yüzyıl akılcılık devri idi; üstelik Atatürk mütevazı bir ailenin çocuğu idi. Ailesi ne bir servete ne de bir şöhrete sahipti. O, bir düzeye kadar kendi geleceğini kurmak durumunda bulunuyordu. İlkokulda öğretmeninden bir tokat yemesi üzerine ruhundaki ateş bütün benliğini sardı, isyan etti. Okulu bıraktı. Bundan sonra Onu bu ruh

haliyle yaşam kavgasında görüyoruz. Babası ölmüştü. Annesinin karşı koymasına rağmen asker okuluna girdi. Yurdun bütün tehlikelerinden, acılarından, sefaletlerinden kendisini sorumlu tutmaya başladı. Askerlik eğitimi kademelerinin birinden diğerine yükseldikçe sorumluluk duygusu da arttı. Eğitimi bitip ordu saflarına katıldığı gün, kurtuluş için muhtaç olduğu manevi gücü, ölüm tehlikesini kendileri ile paylaştığı Mehmetçiğin davranışında buldu.

Bu sıralarda manevi kuvvetin halifeden geleceğini umanlar vardı. Büyük bir Avrupa devletinin peşine takılıp onun yardımı ile kurtulacağımıza inananlar da yok değildi. Atatürk, bütün bunları bir tarafa bırakarak "selâmet Türk milletine inanmakla mümkündür" ilkesine sarıldı. İmparatorluğun müthiş çatırtılarla çökmekte olduğu Birinci Cihan Savaşı'nda Çanakkale zaferini bu imanla yarattı. İstilacıları denize dökmek için tüm kuvvetin Anafartalar'da kendi emrine verilmesini istediği zaman, ordumuzda hizmet gören bir yabancı mareşal ona paçavralara bürünmüş, yorgun düşmüş askerlerimizi göstererek: "Bunlarla mı düşmanı denize atacaksınız?" diye sormuştu. Cevap vermişti: "Hayır bunlarla değil, bu gördüğünüz paçavraların ve yorgunluğun sakladığı sizin göremediğiniz ve asla göremeyeceğiniz ruhla" demişti.

Mondros silah bırakışmasından sonra büyük devletlerin filolarının İstanbul önlerine gelip demirledikleri 13 Kasım 1918 günü Atatürk küçük bir motorla düşman toplarının gölgelendirdiği bir alandan geçerken kendisine sormuşlar: "Şimdi bunlar nasıl gidecek?" Kılı kıpırdamadan cevap vermişti: "Geldikleri gibi gidecekler". Bu kısa cümlede, bağımsızlık savaşının başarısını sağlayan Türk ulusunun bütün ümidi ifade edilmiştir. Evet, bu savaş zaten yer yer kurulan "ulusal hakları savunma cemiyetleri"nin almaya koyulduğu tedbirlerle başlamış bulunuyordu. Şimdi bunları bütünleştirmek, belirli bir ülkü etrafında toplamak, çağdaş bir savaş yöntemi ile yeni bir devlet biçimine getirmek gerekiyordu. Atatürk "Hak kuvvete üstündür" ilkesine bağlanarak ve ulusal inanımı ulusa aşılıyarak İstiklâl Savaşını büyük zaferle sonuçlandırdı. Türk'ün onuruna ve haysiyetine yüzyıllardan beri vurulan darbeler bu savaşla temizlendi. Yurt, bağımsızlık ve ulusçuluk kavramları bu savaşla berraklaştı. Bu savaşla yeni bir ulusal ülkü ve yeni bir çalışma zihniyeti başlamış oldu. Türk ulusuna Haçlı Seferleri'nden beri yapılan iftiralar ona lâyük görülen yeteneksizlikler ve haklarına reva görülen saldırılara

son vermek üzere bağımsızlık savaşının yeni bir aşaması başladı. Bu savaşta, Türk inkılabının birer meydan muharebesi niteliğinde olan siyasal, hukuksal, sosyal ve kültürel bölümleri başarılıydı. Bunlardan her biri özlemleri duyulan, Türk ulusunun benliğinin hem şahitleri hem de garantisi idi.

Atatürk'ün Türk ulusuna gelecek için gösterdiği amaç, dünyanın uygar ulusları düzeyine yükselmek; hatta bu düzeyi aşmak oldu. Bu amaca ulaşmak için de yeni Türk kuşaklarının devrime öz düşünce ile yetiştirilmesi gerekli idi. Atatürk'ün, Türk devriminin sonuçlarını ve sözü geçen amaca ulaşmayı Türk gençliğine emanet etmesi kendi yaşam deneyinin ve felsefesinin bir ürünü idi. O, kendi ülküsüne genç iken biçim vermişti. Türk gençliğini iş başında görmüş, mucizeler yaratmaya yetenekli olduğunu anlamıştı. Sonra gençlik demek "gelecek" demek değil mi idi? Geleceğin sahipleri elbette kendilerine verilen emaneti canları pahasına korumak isteyeceklerdi. Zaten bütün şehitlerimizin son arzusu, ulusun namus ve onurunun halkın refah ve güvenliğinin sağlanması noktasında toplanmıyordu?

İnan, özgürlük, bağımsızlık, uygarlık gibi bütün bu kavramlar taşımakta oldukları sisli anlamlarından ancak Atatürk tarafından kurtarıldılar. O, "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben milletimin ve en büyük ecdadımın en değerli mirası olan bağımsızlık duygusu ile yaratılmış bir adamım" demiştir.

Atatürk, yukarıda işaret edilen ülküsü ve düşünceleri ile Türkiye Cumhuriyeti Devletini kurdu. Bir mimar gibi bu azametli binanın her parçasını ölmez fikirleri ile işledi. Onu dünya uluslarının ilham alacakları bir eser olarak ta düşündü. Hiçbir zaman kin ve intikam duyguları aşılamadı. Bütün insanların yüreklerinde evrensel adalet düşüncelerine dayalı bir dünyanın meydana gelmesini herkesten önce duydu. Milliyetle insanlık ülkülerinin bağdaşabileceğini ilan ve ispat etti. Bu nedenledir ki, ölümünde dünya ulusları tarihte, örneği bulunmayan bir biçimde matem tuttu. Bugün yatmakta bulunduğu Anıtkabir'in etrafındaki ağaçlar, bu ulusların ülkelerinden gönderilip dikilmiş olan, insanlığın barış ülküsünü sembolleştiren şahitlerdir.

Atatürk'ün kurmuş olduğu örgütler arasında Türk Tarih Kurumu'nun bir özelliği vardır. Bu Kurum'un üyeleri, yalnız eserleri

ile onun tarihsel araştırmalar yapmakta öngördüğü yönteme ve espiyiye bağlı olduklarını ispatlamakla yetinmezler, aynı zamanda ilkelerine bağlı kalacaklarına yemin etmek zorundadırlar.

Türk Tarih Kurumu üyeleri kuruluştan bu yana bu ilkeler doğrutusunda ona lâıyk olmaya çalışmışlardır. Bütün çalışmalarında, özellikle yayımlarında onun ülküsünü geliştirmek zihniyeti hâkimdir.

Türk Tarih Kurumu, doğumunun yüzüncü yılında Kurum adına gerçekleştirilecek eserlerden başka, Ona kendisi tarafından adlandırılmış olan "Belleten"ın bu sayısını armağan etmeyi bir görev saymıştır.